

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.015.31:[316.454.52:2-444]

Г. В. Альохина

РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ МІЖКОНФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК КРОК ДО СТАБІЛІЗАЦІЇ МІЖКОНФЕСІЙНИХ СТОСУНКІВ

Сучасний етап розвитку українського суспільства ставить перед вченими низку проблем суспільного розвитку. Особливе геополітичне розташування України її поліконфесійність несуть нашій державі певні напруженості. Сучасна Україна – це складна система потужних культур, кожна з яких характеризується власною національною ідеєю, власною релігією, своєрідною ієрархією етнокультурних цінностей.

Демократичні перетворення, здійснювані в країні останніми роками, супроводжувалися релігійним відродженням, загостренням внутрішньоконфесійних і міжконфесійних протиріч, що негативно вплинуло на формування загальногромадянської згоди. В Україні сьогодні проживає безліч автономних народів, групи некорінного населення, транзитивні етнокультурні об'єднання людей, що потрапили сюди в результаті міграційних процесів останніх десятиліть. У цих умовах різко підвищується актуальність і значущість позитивних культурних установок. Аспект національних, міжнаціональних і міжконфесійних стосунків висвітлювався в працях Р. Абдулатипова, Е. Баграмова, Ю. Бромлея, М. Джунусова, Л. Дробіжевої, М. Кузьміна.

Не дивлячись на те, що міжконфесійні стосунки в Україні, як правило, не характеризуються яскраво виразною конфліктністю, певні ознаки напруженості все ж є видимими. До таких проблем відносяться питання розвитку міжнаціональних взаємодій, національних культур, релігійних конфесій, міжконфесійних відносин, етнічних суспільств, які отримали новий зміст і значення у сучасній соціальній реальності. Багато народів України сприймають певні віросповідання як свої національні релігії. Їх спосіб життя, традиції, звичаї, менталітет сформувалися під сильним впливом відповідних релігійних навчань, обрядів, приписів. В результаті, в етнічно орієнтованій свідомості ці народи представляються як етноконфесійні спільності. Необхідно відмітити, що релігійна ксенофобія принципово відрізняється від національної. В першу чергу навіть не тому, що релігію можна вибрати або поміняти, а тому, що негативне відношення до інших націй зовсім не обов'язково для власної національної ідентифікації, а ось більш менш негативне відношення до інших релігійних переконань потрібне для практично будь-якої релігійної ідентифікації [1, с. 14 – 18]. Тому щонайменший прояв конфесійного нерівноправ'я розцінюється як замах на права етнічної групи, як утиск

національної гідності, що стимулює пошук шляхів до організованого самозахисту.

Отже формування повноцінного поліконфесійного суспільства, організованого на принципах толерантності, віротерпимості, взаємопорозуміння та структурованого з урахуванням історичного внеску різних конфесій у справу вітчизняного державотворення — одне із ключових завдань української держави. Пошуком шляху формування культури міжнаціонального і міжконфесійного спілкування займалися учені Є. Белозерцев, Т. Бурмистрова, Л. Дробижева, В. Журавльов, К. Радина, И. Сєрова.

Сучасне українське суспільство - перехідне, і далеко не усе в нім устоялося. У зв'язку з цим вирішення проблем в області міжкультурного, міжнаціонального, міжконфесійного аспектів є стратегічним завданням збереження державності в цілому. Однією з серйозних перешкод на шляху стабілізації міжконфесійних стосунків є відсутність позитивного образу в суспільній свідомості. Незважаючи на офіційні заборони, нерідко ведеться пропаганда антисемітизму, расизму, шовінізму, національної ненависті і релігійної нетерпимості. Існує розбіжність між офіційною ідеологією і політикою, законодавством, буденною свідомістю і поведінкою, масовою особистісною і груповою психологією. Психологія натовпу, групова свідомість, підтримувана окремими людьми, партіями, засобами масової інформації і обумовлене важким життям в країні, чинить набагато сильніший вплив на людей, особливо молодь, чим офіційні політичні доктрини.

Значну роль в вирішенні позначених проблем покликана зіграти державна система освіти, яка крім усього іншого, покликана формувати у підростаючих поколінь високу культуру міжнаціонального і міжконфесійного спілкування, що включає усвідомлену необхідність проявляти чуйність і такт відносно людей будь-якої національності і світоглядної орієнтації, шанобливе відношення до їх національної гідності, мови, етнічних і релігійних традицій, культурних цінностей.

Необхідність виховання гуманної особистості у сфері міжконфесійного спілкування пов'язана з поліконфесійним складом студентських колективів і впливом міжконфесійних стосунків на усі сфери їх життєдіяльності. Внаслідок цього розвиток культури міжконфесійного спілкування у студентів стає одним з важливих завдань педагогічного вишу.

Розвиток культури міжконфесійного спілкування у студентської молоді – найважливіший крок на шляху стабілізації міжконфесійних стосунків. Саме культура міжконфесійного спілкування здатна перевести правові та ідейно-моральні норми, регулюючі міжконфесійні стосунки, на рівень особистісного сприйняття, внутрішніх установок, звичок, практичної поведінки майбутніх учителів у сфері міжконфесійного спілкування. Саме період професійної підготовки є найбільш сприятливим для формування важливих інтелектуально-емоційних

психічних функцій особистості, індивідуального стилю діяльності. Навчання у виші пов'язане з інтенсивним розвитком у студентів духовних загальнолюдських цінностей, формуванням переконань і світоглядних позицій.

Одним з напрямів в рішенні проблем розвитку культури міжконфесійного спілкування студентів може стати збільшення ролі соціо-гуманітарних дисциплін в освітніх програмах. Саме ці дисципліни здатні яскраво продемонструвати і пояснити специфіку відмінностей, що лежать в області міжконфесійних відмінностей. Для успіху міжконфесійного діалогу, звичайно, потрібне знання не лише своєї віри і культури, але і суміжних культур і традицій, вірувань і звичаїв. Показ неповторної суті різноманітних релігій і демонстрація того, що їх представники не можуть думати і відчувати абсолютно однаково, можуть багато в чому сприяти підвищенню міжконфесійної терпимості (толерантності) [2, с. 43 – 49]. При цьому особливе місце має не лише теоретична підготовка, але і практичні контакти між представниками різних конфесій, як в процесі навчання так і в побутових умовах за межами ВНЗ, де міжконфесійне спілкування виявляється часто навіть яскравішим.

З метою поліпшення вивчення студентами дисципліни релігієзнавство, та занурення у специфічну атмосферу світових релігій (буддизму, християнства, ісламу) важливо започаткувати тематичні екскурсії до відповідних організацій (буддійський центр, православний храм, католицький костюл, мечеть). Це дасть змогу студентам частково відчути себе адептом чужої релігії і зрозуміти особливості кожної віри. Тому що неучтво в цих питаннях є одним з важливих чинників, сприяючих росту ксенофобії і як наслідок, розвитку конфліктних ситуацій в суспільстві.

Студенти, які мають певні знання та розвинену культуру міжконфесійного спілкування, здатні до безконфліктного рішення релігійних і соціальних протиріч у суспільстві. Саме культура міжконфесійного спілкування допоможе сприяти конституюванню в Україні громадянського суспільства і консолідації Українського народу навколо цінностей демократії та гарантії прав людини і громадянина з вагомою їх складовою — правом на свободу совісті та віровизнання.

Список використаної літератури

1. Нуруллаев А. Равенство религиозных объединений перед законом как условие общегражданского согласия / А. Нуруллаев // Пределы светскости. – 2004. – № 5. – С. 14 – 18. **2. Рыжов Ю.** Религия, наука и искусство в системе культуры / Ю. Рыжов // Проблемы системного анализа культуры. – Таганрог : Изд-во ТРТУ, 2012. – С. 43 – 49. **3. Хантингтон С.** Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон // Полис. – 2004. – С. 33.

Альохина Г. В. Розвиток культури міжконфесійного спілкування як крок до стабілізації міжконфесійних стосунків

У статті розглядаються соціальні проблеми в сучасній Україні: питання розвитку міжнаціональних взаємодій, національних культур, релігійних конфесій, міжконфесійних відносин, етнічних суспільств, які отримали новий зміст у нашій реальності. Незважаючи на офіційні заборони, існує розбіжність між офіційною ідеологією і реальністю: нерідко ведеться пропаганда антисемітизму, расизму, шовінізму, національної ненависті та релігійної нетерпимості. Тому формування повноцінного поліконфесійного суспільства, організованого на принципах толерантності, віротерпимості, взаємопорозуміння – одне із ключових завдань української держави.

Значну роль в вирішенні позначених проблем покликана зіграти державна система вищої освіти, яка крім усього іншого, покликана формувати у підростаючих поколіннях високу культуру міжконфесійного спілкування за допомогою вивчення дисциплін соціо-гуманітарного циклу, зокрема релігієзнавства.

Ключові слова: міжконфесійне спілкування, міжнаціональні відносини, адепти релігії, культура спілкування, соціо-гуманітарні дисципліни.

Алѣхина Г. В. Развитие культуры межконфессионального общения как шаг к стабилизации межконфессиональных отношений.

В статье рассматриваются социальные проблемы в современной Украине: вопросы развития межнациональных взаимодействий, национальных культур, религиозных конфессий, межконфессиональных отношений, этнических обществ, которые получили новое содержание в нашей реальности. Несмотря на официальные запреты, существует расхождение между официальной идеологией и реальностью: нередко ведется пропаганда антисемитизма, расизма, шовинизма, национальной ненависти и религиозной нетерпимости. Поэтому формирование полноценного поликонфессионального общества, организованного на принципах толерантности, веротерпимости, взаимопонимания - одна из ключевых задач украинского государства.

Значительную роль в решении обозначенных проблем призвана сыграть государственная система высшего образования, которая, кроме всего прочего, призвана формировать у подрастающих поколений высокую культуру межконфессионального общения посредством изучения дисциплин социо-гуманитарного цикла, в частности религиоведения.

Ключевые слова: межконфессиональное общение, межнациональные отношения, адепты религии, культура общения, соціо-гуманітарні дисципліни.

Alyokhina G. V. Cultural Development Interfaith Dialogue as a Step Towards Stabilizing Interfaith Relations

The article deals with social issues in contemporary Ukraine: the development of inter-ethnic interactions, national cultures, faiths, interfaith relations, ethnic societies, which have new content to our reality. Despite official ban, there is a discrepancy between the official ideology and reality: we are often being advocated anti-Semitism, racism, chauvinism, ethnic hatred and religious intolerance. Slightest manifestation of confessional inequality is regarded as an assault on the rights of ethnic groups such as oppression national pride that encourages finding ways to self-organized. Therefore, the formation of a full-fledged multi-religious society organized on the principles of religious tolerance, mutual understanding – one of the key tasks of the Ukrainian state.

Significant role in addressing the problems identified to play a state system of higher education, which, among other things, aims to shape the younger generation high culture of interdenominational dialogue through the study of socio-humanitarian disciplines cycle, in particular religious studies.

It is important to note that a special place is not just theoretical training but also practical contacts between people of different faiths. Therefore, to improve the study of religious subjects, and dive into the specific atmosphere of world religions (Buddhism, Christianity, Islam) it is important to establish thematic tours to relevant organizations (Buddhist center, the Orthodox Church, a Catholic church, mosque). This will allow students to feel part of an adept alien religion and understand the features of each faith. Because ignorance in these matters is one of the important factors contributing to the growth of xenophobia and as a result of conflict in society.

Key words: interfaith dialogue, inter-ethnic relations, adherents of a religion, the culture of communication, socio-humanities disciplines.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2013 р.

Прийнято до друку 27.06.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.

УДК 378.147.88

Л. І. Бондаренко

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ
ВИЩОЇ ШКОЛИ**

В умовах динамічних змін в системі освіти України проблема підготовки викладачів є вкрай актуальною оскільки сучасність висуває нові вимоги до особистості педагога вищої школи, технології та